

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 marca 2016 r.

Pozycja 271

POSTANOWIENIE

z dnia 23 marca 2016 r.

Sygn. akt Ts 215/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Biernat – przewodniczący

Leon Kieres – sprawozdawca

Andrzej Wróbel

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 26 stycznia 2016 r. o odrzuceniu wniosku o przywrócenie terminu wniesienia skargi konstytucyjnej oraz odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej S.G.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 16 czerwca 2015 r. reprezentowany przez adwokata z urzędu S.G. (dalej: skarżący) wniósł o stwierdzenie, że art. 38 ust. 1-4 w związku z art. 3 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U.2015.163, ze zm.) w zakresie, w jakim przepisy te „regulują sposób ustalenia wysokości zasiłku okresowego dla osób uprawnionych”, są niezgodne z art. 67 ust. 2 w związku z art. 30 i w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Zdaniem skarżącego zakwestionowane w skardze przepisy pozwalają na ustalenie wysokości zasiłku okresowego w kwocie, która nie pokrywa minimalnych kosztów utrzymania dorosłego człowieka. W związku z tym przyznany na ich podstawie zasiłek nie pozwala skarżącemu żyć w warunkach odpowiadających jego godności. Ponadto – jak zarzucił skarżący – przepisy te naruszają „zasadę równości wszystkich obywateli wobec prawa”. Umożliwiają bowiem „odmienne traktowanie osób uprawnionych do otrzymania zasiłku okresowego, a zwłaszcza przyznania im możliwości obniżenia o 50% zasiłku okresowego”.

Wraz ze skargą konstytucyjną skarżący złożył wniosek o przywrócenie terminu jej wniesienia.

Postanowieniem z 26 stycznia 2016 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącego 1 lutego 2016 r.) Trybunał odrzucił wniosek o przywrócenie terminu wniesienia skargi konstytucyjnej oraz odmówił nadania jej dalszego biegu.

Trybunał ustalił, że ostatecznym orzeczeniem w sprawie skarżącego jest wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. ze stycznia 2014 r. Bieg terminu wniesienia skargi konstytucyjnej rozpoczął się natomiast w dniu doręczenia skarżącemu opinii o braku podstaw do wniesienia od tego orzeczenia skargi kasacyjnej, tj. 24 listopada 2014 r. Wystąpienie

przez skarżącego 19 stycznia 2015 r. z wnioskiem, o którym mowa w art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.102.643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.), spowodowało zawieszenie tego terminu. Trwało ono do 5 maja 2015 r., tj. do dnia, w którym pełnomocnikowi skarżącego zostało doręczone zarządzenie Okręgowej Rady Adwokackiej w K. (dalej: ORA w K.) sporządzone w celu wykonania postanowienia Sądu Rejonowego w D. z kwietnia 2015 r. Mając powyższe ustalenia na względzie, Trybunał stwierdził, że wniesienie skargi 16 czerwca 2015 r. nastąpiło z przekroczeniem terminu określonego w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. Jak wyliczył bowiem, od doręczenia skarżącemu opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej do wystąpienia przez niego z wnioskiem do Sądu Rejonowego w D. upłynęło 56 dni (6 dni w listopadzie, 31 dni w grudniu i 19 dni w styczniu), natomiast od dnia doręczenia pełnomocnikowi zarządzenia ORA w K. do wniesienia skargi – 42 dni (26 w maju i 16 w czerwcu). Zatem od dnia doręczenia skarżącemu opinii do dnia wniesienia przez niego skargi (nie licząc okresu zawieszenia) minęło 98 dni. Odnosząc się do złożonego przez skarżącego wniosku o przywrócenie terminu wniesienia skargi, Trybunał zwrócił uwagę na to, że termin ten jest zawitym terminem prawa materialnego, w związku z czym prawnie niedopuszczalne jest jego przywrócenie (w odróżnieniu od terminu o charakterze procesowym, który jest przywracalny).

W zażaleniu wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego 8 lutego 2016 r. (data nadania) skarżący zakwestionował postanowienie Trybunału w całości. Skarżący zarzucił, że Trybunał naruszył art. 20 ustawy o TK z 1997 r. w związku z art. 171 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101, ze zm.; dalej: kpc) „poprzez odrzucenie wniosku (...) o przywrócenie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej, podczas gdy okoliczności sprawy przemawiają za jego uwzględnieniem” oraz art. 49 w związku z art. 46 ust. 1 w związku z art. 20 ustawy o TK z 1997 r. w związku z art. 168 i 169 kpc „poprzez przyjęcie, iż skarga konstytucyjna (...) została złożona po terminie, w sytuacji gdy spełnione zostały przesłanki przywrócenia terminu do jej wniesienia”. W związku z tym wniósł o uchylenie postanowienia z 26 stycznia 2016 r. i nadanie skardze dalszego biegu.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w związku z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa o TK z 1997 r. Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK z 1997 r. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli, a zatem i do rozpoznania zażalenia zastosowanie mają przepisy ustawy o TK z 1997 r.

2. W myśl art. 36 ust. 4 w związku z art. 49 ustawy o TK z 1997 r. skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 25 ust. 1 pkt 3 lit. b w związku z art. 36 ust. 6-7 i w związku z art. 49 ustawy o TK z 1997 r.). Bada przede wszystkim, czy w zaskarżonym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu. Oznacza to, że na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał analizuje w szczególności te zarzuty, które mogą podważyć trafność ustaleń przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia.

3. Trybunał stwierdza, że zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

4. Zdaniem skarżącego spełnił on wszystkie przesłanki określone w art. 168 i art. 169 kpc, a zatem złożony przez niego wniosek o przywrócenie terminu wniesienia skargi konstytucyjnej powinien zostać przez Trybunał uwzględniony. Skarżący podkreślił przy tym, że wniosek był konieczny ze względu na to, że „przed podjęciem decyzji o ubieganie się o »prawo ubogich« wykorzystał znaczną część trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej, co bezpośrednio przełożyło się na czas jaki pozostał pełnomocnikowi wyznaczonemu z urzędu do sporządzenia skargi konstytucyjnej”. Czas ten „okazał się niewystarczający”.

4.1. Skarżący nie wziął więc pod uwagę tego, że o możliwości przywrócenia terminu dokonania czynności procesowej decyduje wyłącznie jego charakter. Przywróceniu podlegają terminy procesowe – ustawowe i sądowe oraz terminy egzekucyjne, nie podlegają mu natomiast terminy prawa materialnego.

4.2. Kwestia charakteru terminu wniesienia skargi konstytucyjnej była wielokrotnie rozważana przez Trybunał Konstytucyjny, co znalazło swój wyraz w jego orzeczeniach, w których jednoznacznie wskazywano, że termin ten ma charakter materialnoprawny, jest terminem zawitym, wyznaczającym czasowe granice podjęcia przez skarżącego obrony przysługujących mu wolności i praw konstytucyjnych (zob. np. postanowienia TK z 11 lipca 2000 r. w sprawie Ts 53/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 232 oraz 28 listopada 2000 r. w sprawie Ts 98/00, OTK ZU nr 6/2001, poz. 180).

4.3. Dla określenia charakteru terminu decydujące znaczenie ma rodzaj uprawnienia realizowanego w jego granicach. Dla dochodzenia uprawnień składających się na określone prawo podmiotowe przewiduje się terminy materialnoprawne, natomiast dla dochodzenia uprawnień procesowych – terminy procesowe. Prawo do wniesienia skargi konstytucyjnej, wywodzone z art. 79 ust. 1 Konstytucji, ma charakter prawa podmiotowego, gdyż wyznacza sferę uprawnień jednostki i umożliwia jej skuteczne domaganie się określonego działania dla ochrony jej interesu prawnego (*gravamen*).

4.4. Ze względu na materialny charakter terminu wniesienia skargi konstytucyjnej dla dopuszczalności jego przywrócenia konieczne jest wskazanie stosownej podstawy prawnej. Na gruncie obowiązującego stanu prawnego nie istnieje bowiem żadna ogólna reguła zezwalająca na przywrócenie terminu o charakterze materialnoprawnym (w przeciwieństwie do terminów procesowych). Dlatego też, aby można było pozytywnie rozpatrzyć wniosek o przywrócenie terminu wniesienia skargi konstytucyjnej, musiałby obowiązywać przepis szczególny, który przewidywałby takie zezwolenie.

4.5. Trybunał przypomina, że w swoim dotychczasowym orzecznictwie zwracał także uwagę na konieczność rychłego – od momentu doręczenia skarżącemu ostatecznego orzeczenia – podjęcia przez niego decyzji o skorzystaniu z „prawa ubogich” (zob. postanowienia TK z: 7 września 1998 r. w sprawie Ts 96/98, OTK ZU nr 6/1998, poz. 106; 25 listopada 1998 r. w sprawie Ts 92/98, OTK ZU nr 3/1999, poz. 45; 10 marca 1999 r. w sprawie Ts 167/98, OTK ZU nr 2/1999, poz. 31; 17 marca 1999 r. w sprawie Ts 163/98, OTK ZU nr 3/1999, poz. 54; 9 października 2007 r. w sprawie Ts 97/07, OTK ZU nr 4/B/2008, poz. 154; 4 marca 2008 r. w sprawie Ts 223/07, OTK ZU nr 3/B/2008, poz. 119; 21 stycznia 2010 r. w sprawie

Ts 172/09, OTK ZU nr 2/B/2010, poz. 128). Trzeba bowiem mieć na względzie to, że złożenie wniosku, o którym mowa w art. 48 ust. 2 ustawy o TK z 1997 r. powoduje zawieszenie, nie zaś przerwanie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej.

4.6. W zakwestionowanym postanowieniu Trybunał prawidłowo zatem uznał, że wniosek o przywrócenie terminu wniesienia skargi – jako niedopuszczalny – należało odrzucić, natomiast skardze konstytucyjnej – z uwagi na złożenie jej z przekroczeniem terminu określonego w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. – odmówić nadania dalszego biegu.

Skoro zażalenie nie podważyło podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, to Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 49 w związku z art. 36 ust. 7 ustawy o TK – postanowił jak w sentencji.